

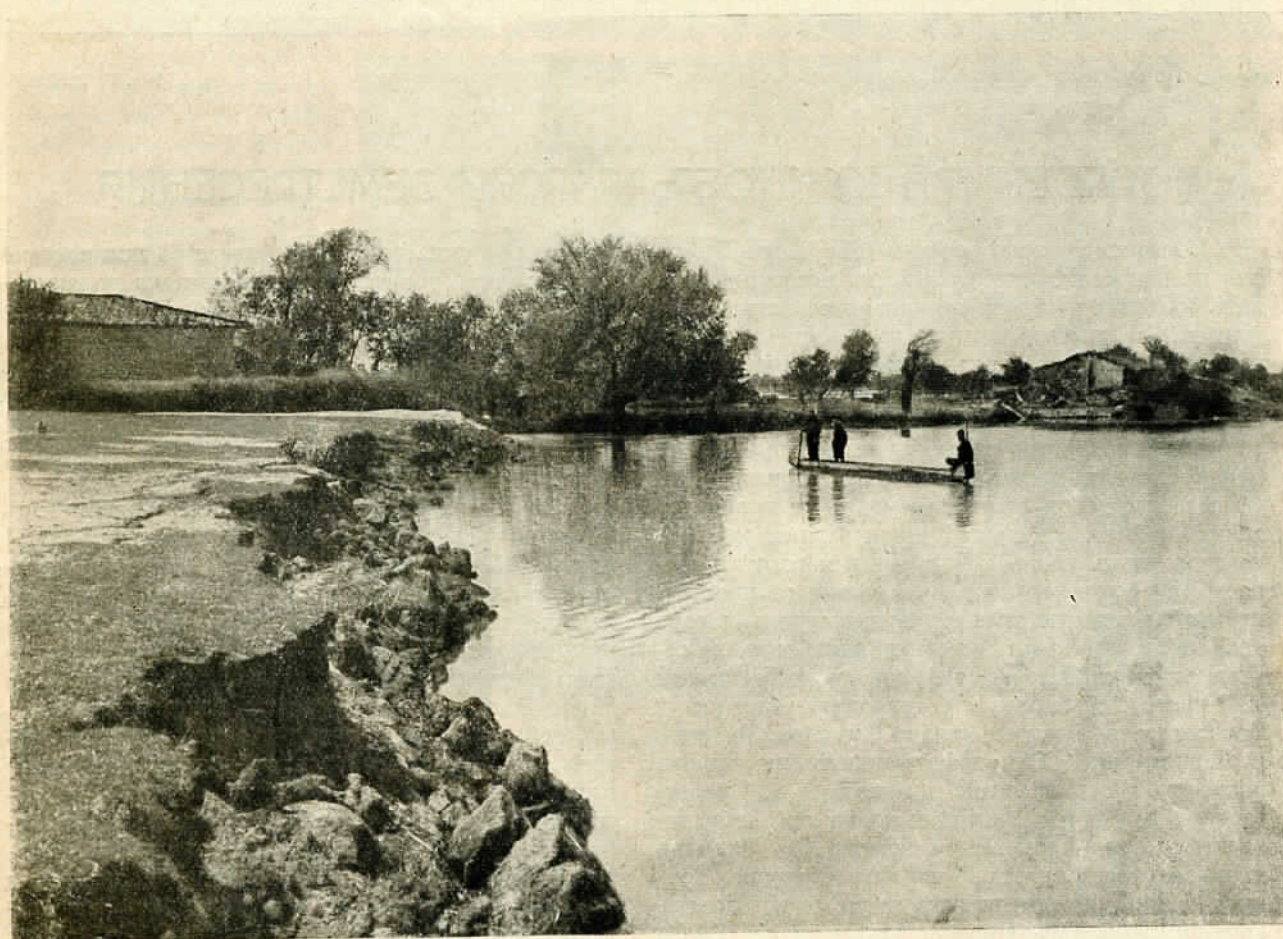
13

БЛАГАРСКИ ТУРИСТЪ

Год. XX.

Юний — 1928.

Книга 6.

фот. Г. Трайчевъ

ПОТЪНАЛОТО СЕЛО ДУВАНДЖА

Между Царско село и Борисовградъ

фот. Г. Трайчевъ

ПОСЛЕДНИТЪ ЮЖНОБЪЛГАРСКИ ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ

Последнитъ земетресения въ Южна България не напразно спрѣха веднага нормалния животъ въ нашата страна и привлесоха сериозното внимание и грижитъ на народъ и държава. Катастрофата бѣше отъ такъвъ порядъкъ, че тя ще остави дълбоки следи въ нашия стопански животъ и дълго време ще се помни и сочи като единъ отъ голѣмитъ свѣтовни катаклизми. То се появи съвсемъ неочаквано на 14 априлъ, къмъ 11 часа и още съ първия си ударъ се прояви съ своята най-голѣма сила. Епицентралната областъ на този прѣвъ ударъ е Чирпанъ и неговата околностъ, а разрушителното му влияние се прострѣ въ груби черти, на югъ до Борисовградъ и дори до Хасково, на изтокъ до къмъ Михайлово, на северъ отъгъкъ Спасово, а на западъ до Бѣлоземъ. Най-много пострадали сж градоветъ Чирпанъ и Борисовградъ, както и селата Омурово, Рупкитъ и Черногооровъ. Отъ деформациитъ на терена, които това земетресение предизвика най-характерна е пукнатината-разсѣдъ, която се е образувала на около 4 километра северно отъ Чирпанъ и минава презъ селата Рупкитъ и Омурово. Точнитъ граници на тази пукнатина ще се установятъ допълнително. Отъ другитъ феномени заслужава да се отбележатъ измѣненіята на воднитъ количества въ кладенци и извори, нѣкои отъ които сж пресъхнали и после пакъ сж се върнали къмъ старото положение. Ето какво ни съобщава г. Минковъ, географъ отъ Стара-Загора, за извора „Халка бунаръ“, намиращъ се на около 6 километра северо-източно отъ Оризово: „При самия изворъ се образува басениъ отъ около 20 крачки дължина и 10 крачки широчина. При земетръса отъ 14 априлъ водата се прибрала презъ образу-

валитъ се пукнатини, за да излезе въ последствие пакъ, обаче споредъ наблюденията на воденичаритъ „още два прѣста нестигала“. По дѣното на извора ясно личатъ петна отъ изхвърленъ пѣськъ. На едно мѣсто има отворъ около 1 метъръ въ диаметръ и 60 см. дълбочина, който по-рано не е сжществувалъ“. Голѣма загуба за България е изчезването на Меричлерския изворъ, за който, споредъ нѣкои, имало признаци да се върне.

Едва стихнала суматохата отъ първия ударъ и четири дни следъ това, на 18 априлъ, къмъ 21 часа и 20 минути, областъта на около 20 километра западно отъ Чирпанъ е станала центъръ на още по-катастрофаленъ трусъ, който е засѣгналъ мѣстата главно между Пловдивъ и Борисовградъ. Този пжтъ нещастieto засѣгна сърцето на Южна България, като разруши една голѣма частъ отъ нейната стара столица и доразруши засѣгнатитъ отъ първия трусъ творения на човѣшката ръка. Обаче, най-силна е била стихията по линията Папазли—Дуванджа—Манолѣ, кждето земята е треперяла и танцувала сатанински танць почти презъ цѣлата нощъ срещу 19 априлъ, а теренскитъ денивелации квалифициратъ това земетресение като едно отъ най-силнитъ въ свѣта. По цѣлата тази линия отъ десетки километра почвата е пропаднала на мѣста до 2 и дори до 3 метра, а самия процепъ е преминалъ презъ нѣколко отъ най-цвѣтушитъ села на Южна България и ги обърнала въ пепелища. Трѣбва човѣкъ да отиде въ Папазли, да започне отъ новообразувания водопадъ на р. Черкезка, да премине презъ селото по главния процепъ, да пресече Цариградското шосе, кждето пропадането на почвата надминава единъ човѣшки бой, да види изкривенитъ

желѣзопътни линии, да премине Марица, тамъ кждето се е образувалъ нейния прагъ и рѣката бѣга надолу къмъ пропадналия теренъ, да отиде въ Дуванджа и тамъ да се поспре малко повече; да премине презъ горичката на баира „Агбаба“ все по рова и да изтрѣпне предъ картината, която се открива предъ него — ровове до 3—3½ метра дълбоки и на мѣста до 4 метра широки, а на страни още нѣколко тераси до половинъ метъръ дълбоки. Любопитниятъ нека влѣзе въ единъ отъ тѣзи ровове и преживѣе само нѣколко мига при мисълта, че земята ей-сега ще затрепери, ще се свие или разтвори и ще го погълне въ своитѣ обятия и всичко това при полумрака на низката, но гжста горичка После нека презъ нивитѣ на два етажa слѣзе въ долния край на селото, който сега е обрнатъ въ блато, единия брѣгъ на който е самия разсадъ-ровъ. После пакъ презъ Марица къмъ новото блато въ землището на с. Яхлий, презъ Садово къмъ Манолето и така нататъкъ, за да проследи марша на поражението, като се помъчи да си представи, че всичко това е станало отведнажъ, развило се е по цѣлия фронтъ въ нѣколко секунди, следъ които земята промѣни своя видъ до неузнаваемостъ.

Пловдивъ, намиращъ се на около 15 километра западно отъ главния разсѣдъ, е пострадалъ най-много въ своята крайна южна и северна частъ — сждийския кварталъ и Каршиака, около Филипово. Тамъ сж голѣмитѣ тютюневи складове и католишката болница, мелница „Марица“ и захарната фабрика, а по-навътре е Военния клубъ, диспансеръ „Кудоглу“ и др. Каква приятна изненада изпитва човѣкъ, когато мине презъ главната улица и види запазена една отъ най-богата частъ на града Пловдивъ! Пъленъ съ удивление и благодарностъ е погледа, който се отправя къмъ тритѣ тепета, които се издигатъ отъ дветѣ страни на тази частъ, невъзмутими, незасѣгнати — вѣренъ стражъ на южнобългарската столица. Остатъци отъ една по-стара геологична епоха пловдивскитѣ тепета съ своята сиенитна структура представляватъ сигурна опора за построенитѣ и близкоразположени до тѣхъ здания, благодарение на солиднитѣ връзки и голѣмата еластичностъ, следствие на която сж хармоничнитѣ, правилни колебания на постройкитѣ и сравнително малката абсорбция на сеизмичната енергия (живата сила).

Картината на голѣмото народно бедствие бива по-пълна, ако пакъ се продължи отъ Пловдивъ по долината на Марица — отъ Дуванджа и Папазли презъ Сатѣбегово, Виница, Борисовградъ, Царско село, Любеново къмъ Скобелево. Почти цѣлата тази областъ е пропаднала и въ нея сж се развили едни отъ най-ефектнитѣ, макаръ и не най-страшни явления. Презъ време на голѣмитѣ трусове почвата край Марица се е разпуквала като кора на диня и презъ пукнатинитѣ сж изригвали пѣсѣчни и водни гейзери на височина до единъ-два метра. Тѣзи гейзери сж ужасявали населението, навѣвайки му мисълта, че това сж първитѣ признаци за пропадането въ едно подземно море, въ което цѣлитѣ села щѣли да намѣрятъ смъртта си! Въ сжщностъ това сж прояви на подпочвената вода, която не иде по-дълбоко

Папазли. Пропаднала воденична вада.

фот. Г. Трайчевъ

отъ десетина метра. Въ всѣки случай, следствие пропадането на терена, изригването на вода и разливането на Марица повече отъ тѣзи села сж били напуснати отъ своитѣ жители, а нѣкои отъ тѣхъ може би ще трѣбва да бждатъ съвършено изоставени и премѣстени на друго мѣсто; такива сж напимѣръ, Любеново, Виница, Сатѣбегово и долната частъ на Дуванджа. Но, може би, опасността не е толкова голѣма, колкото изглежда на пръвъ погледъ.

Колкото до причинитѣ на земетресенията въ Южна България тѣ, въ общи черти, сж вече известни. Ние имаме случаи на типични тектонични, или дислокационни земетръси, следствие размѣстването на земнитѣ пластове. Това размѣстване е станало по сжществуващитѣ стари и новообразу-

вани пукнатини — разсѣди въ земната кора. Като една отъ причинитѣ за нагъването на земната кора въ Южна България е издигането на Стара Планина, което е станало следъ образуването на Родопския масивъ. Споредъ мнението на геолози цѣлата Тракия (горна и долна) е гнѣздо на такива разсѣди, по линията на които става отъ време на време размѣстване на пластоветѣ, за да се достигне до едно по-стабилно положение. Това улежаване на земнитѣ пластовете дава началото на по-силни или по-слаби земетръси въ зависимост отъ дълбочината и размѣра на движушитѣ се маси. Достатъчно е едно малко премѣстване на дълбокиятъ земни маси, за да се предизвикатъ много силни земетръси, които да бждатъ почувствани на голѣми разстояния. Последнитѣ наши трусове сж били почувствани въ цѣлия Балкански полуостровъ, пъкъ даже и въ Буда-Пеща, а сж били записани отъ сеизмографитѣ на цѣлата земя, даже, вѣроятно е, по-чувствителнитѣ сеизмографи да сж ги записали по два пѣти — следъ една пълна обиколка на земята. Перата на сеизмографитѣ въ София, Буда-Пеща и Потсдамъ (при Борлинъ) сж изхвъркнали отъ регистрирашитѣ цилиндри — толкова голѣми сж били амплиту-

дитѣ имъ (нека не се забравя, че амплитудата на перото не зависи само отъ силата на удара, но и отъ конструкцията на самия сеизмографъ — отъ неговия коефициентъ на увеличение). Обаче, колебанията на почвата, които една сеизмична вълна предизвиква не сж голѣми. Смѣта се, че амплитудата на една такава вълна рѣдко надминава два-три сантиметра (поражението се дължи повече на внезапността на удара). Наблюденията въ Ленинградската обсерватория ни даватъ една приблизителна представа както за колебанията на почвата, така и за сравнителната сила на удара; така напримѣръ, българскитѣ земетръси отъ 14 и 18 априлъ сж предизвикали тамъ едно премѣстване на земната повърхност отъ 0.15 милиметра, Коринтското отъ 22 априлъ едва 0.027 мм., докато земетресението въ Токио е дало 1.5 мм. Въ всѣки случай, южнобългарскитѣ земетресения сж много по-силни и по-катастрофални отъ Коринтското. По своята интензивностъ земетресението отъ 14 априлъ може да се счита като трусъ по близко до 10 отколкото до 9 степенъ, а това отъ 18 априлъ смѣло може да се опредѣли като трусъ отъ 10 или даже малко по-голѣма степенъ по дванадесетобалната система на Форель-Меркали.

К. Кировъ

ИЗЪ ИЗТОЧНА РИЛА

Ние, туриститѣ, пазимъ най-свѣто Мойсеевата заповѣдь: шестъ дни работи, а въ седмия си почини! И понеже по-приятна и по-полезна за душата и тѣлото почивка отъ екскурзията изъ планинитѣ ние не познаваме и не признаваме, затова и всѣки празникъ сме изъ недрата на нашитѣ красиви и интересни планини, съ каквито природата е наспорила нашата страна. А особено доволни сме, когато се нанижатъ единъ следъ други нѣколко празнични дни. Следъ такава почивка въ планината ние никога не казваме: *Diem perdidit!* (изгубихъ деня). И когато изпитвамъ непосредствено богатото влияние на майката природа, непринудено си спомнямъ онѣзи страници изъ вълшебнитѣ „Писма отъ Африка“ отъ Хенрихъ Сенкевича, въ които сж нанизани като бисерни мъниста, правдивитѣ му сжждения по сжщия въпросъ.

Следъ като обходи централна Америка, голѣмиятъ полски писателъ, могъщъ и неспокоенъ духъ, предприема дълго пѣтешествие изъ черния материкъ — Африка. Първата нощъ следъ навлизането си въ материка, той прекарва край рѣката Кингани една тежка безсънна нощъ. Непоносима жегѣ, досадни комари и безброй други насѣкоми не го оставятъ да мигне. Но при все това той е бодъръ, неговиятъ духъ и тѣло не се разнѣжватъ като при кошмарната нощъ на мекото легло въ кѣщи. И при тази обстановка,

въ сѣседство съ полудиви хора, хипопотами и крокодили, Сенкевичъ разсѣждава така:

„Мислѣхъ, колко много ободрява пѣтешествието, не само защото въ чашата на живота, най-често напълнена съ оцетъ и жлъчъ, се вливатъ нови и приятни впечатления, но защото физическитѣ и духовни сили на човѣка дохождатъ въ равновесие. Въ градоветѣ ние живѣемъ предимно умственъ животъ, значи, крайно едностранчивъ. Книги, изкуство, критика, рефлексия — ето она омагьосанъ кръгъ, въ който се движи нашиятъ животъ. Съ изключение на това, цѣлиятъ нашъ животъ е извънредно автоматиченъ. Ставаме рано, обличаме се, закусваме, обѣдваме, безъ ни най-малко да мислимъ за това, сжщо като автомати и винаги вършимъ това по единъ и сжщъ начинъ. За хората, които работятъ въ областта на изкуството, такава едностранчивостъ е вредна. Живѣйки само съ книгата и рефлексията, тѣ стигатъ дотамъ, че въ края на краищата не възприематъ никакви непосредствени впечатления. Бихъ могълъ да изброя цѣли дюзини поеми и романи, въ които природата и страститѣ не сж почувствувани отъ авторитѣ, а сж изучени отъ книгитѣ. Какво струва такава изкуство, възникнало не отъ живитѣ извори на живота, — за това е излишно да се говори. Трудно е да придумашъ нѣкого да предприеме пѣтешествие, като срѣдство противъ анемията на та-

ланта, това дори не ми е идвало на ум; ала върно е, че пжтешествието противодействува на физическия и умствен автоматизъм, понеже създава всъщност нови условия, възбужда енергията, поставя човъка лице срещу лице с природата . . . Въ града човъкът е изолиран от природата, но въ морето и гората той се слива с нея. Изразът, че шумът на дървесата и на морските вълни успокоява и приспива съдържа въ себе си по-малко риторика, отколкото ни се струва. Лесоветът, степите и океаните по отношение на човъшката душа се явяват нщо като нирвана“.

Трите дни посветихме на красивия рилски връх Ибъръ, незаконно осиновен от Родопите.

Барометърът предвещаваше дъжд, но това обстоятелство не ни спрѐ. Който обича планината, той трѐбва да я опознае въ всичките ѝ хубави и лоши настроения. И, види се, защото я обичаме при всичките ѝ настроения, затова и тя винаги ни приема, като многоочаквани гости. А обичаме планината и когато плава въ спокойния въздушен океан от лжи и свѐтлина, и когато е покрита от непроницаеми мъгли и облаци, и когато лудуват по нея хали и фъртуни.

Между Царско село и Борисовградъ

фот. Г. Трайчевъ

Голѐмитѐ и далечни пжтешествия на Сенкевича могат да се намалят до нашите еднo-дневни и много дневни излети, а ползите от тях да се разширят до всички хора на физическия и умствен труд, които страдат още повече от убийствения автоматизъм на професионализма и на градските условия.

Затова и ние почитаме толкова много празничните дни и късите лѐтни ваканции. Един такъв хубав случай имаме и миналата година на голѐмия и святъ ден на славянските будители и просвѐтителѐ — Св. Кирилъ и Методий.

*

Както му е реда, от София до Костенецъ баня отидохме съ трѐна. Когато стигнахме на последната гара, бѐ вече непрогледна нощ. От практика зная, знаят това и всички туристи, че пжтуването въ мрачна нощ е нито приятно, нито полезно, а при това е и много уморително. Затова предпочетохме да преспимъ на гарата, където винаги се намират елементарните удобства за невзискателния пжтникъ.

Гара Костенецъ е вече доста голѐмо селище, когато преди четиридесет години е имало само

две-три рѣчни воденички и нищо повече. Докато по-рано, презъ неспокойнитѣ дни на турското господство, населението бѣгаше далече отъ голѣмитѣ пѣтища, напотивъ сега се стреми къмъ тѣхъ. По тази причина стана едно голѣмо размѣстване въ населенитѣ ни мѣста. Сжщиятъ потикъ създаде и гара Костенецъ-бана.

На другия день рано потеглихме къмъ курортното село Костенецъ, сгушено въ самитѣ поли на величествената планина. Предъ насъ се разтилатъ тераситѣ на малкото Костенско-банско полце, надъ което се издигатъ най-мощнитѣ рилски върхове съ патриархѣтъ имъ на чело. Тукашниятъ планински пейзажъ е единъ отъ най-красивитѣ. Подъ неговитѣ впечатления О в и д и й написа възторженото си стихотворение за ледовитата планина, отъ която черпи своитѣ пенливи води тогавашния Х е б р о с ъ. Предъ нашитѣ очи е цѣла източна Рила, погрѣшно таксувана като западни Родопи, отъ Мусала до Сонгурлу-чалъ (Белмекенъ) и неговитѣ спусъци къмъ Сестримо.

*

Планинското чело е все още намръщено. На мѣста пълзатъ сиви мъгли — предвестници на нови дъждове. Най-забуленъ е хълбока между най-източнитѣ чалове, въ който е разположено най-източното рилско езеро — Белмекенското, любимецѣтъ на тракийскитѣ туристи. То играе ролята на мѣстенъ природенъ барометъръ. Между околното население доскоро било запазено повѣрието, какво въ това езеро имало Х а л а, която заедно съ мъглитѣ се вдигала въ небесата и произвеждала гърмотевици, градъ и други подобни метеорни явления. Това население лѣте се страхувало и отъ най-малкото облаче, което се появявало надъ Белмекенското езеро. Щомъ почнала да се вдига („извиратъ“) мъгла надъ езерото, това предвещавало силна градушка за този край и особено за селата Мененково, Акънджиево, Вѣтрень, Славовица и Цѣрово. Споредъ сведенията на покойния проф. Ст. Георгиевъ, преди 30—40 години селянитѣ отъ споменатитѣ села се гласили да отидатъ задружно да засипятъ езерото, да изгонятъ по такъвъ начинъ халата и да се освободятъ отъ градушкитѣ. Но не могли да се сподиятъ за нѣкои дребни подробности. Подъ влиянието на науката, тази странна, но все пакъ красива помисълъ отъ рилската митология е вече забравена. Страшното нѣкога езеро е сега най-любимото кѣтче на туриститѣ отъ цѣла България.

*

Ето и Костенецъ. Отъ гарата дотукъ има 7 километра и хубаво шосе. Съ право Костенецъ минава за единъ отъ най-хубавитѣ ни подпланински лѣтовища съ минерални бани. Вилитѣ сж разположени надъ селото, по двата брѣга на Костенската рѣка, а банитѣ се намиратъ непо-

срѣдствено подъ красивия и вѣчно бучащъ водопадъ.

Сега Костенецъ е „сухо село“ — спиртнитѣ питиета сж изгонени съ референдумъ; тукъ алкохолизмѣтъ бѣ взелъ потресающи размѣри. Най-после, населението се сепнало и повѣло упорита борба и инициаторитѣ успѣли да наложатъ своята съзнателна воля надъ изражданията, надъ бавното, но сигурно израждане на това красиво и здраво по-рано планинско население. Но се намѣсили странични фактори, задкулистни сътрудници на кръчмарския грабежъ и хубавото решение било осакатено. Нѣкои си доказали, че болнитѣ, които идвали да поправятъ здравето си въ Костенското лѣтовище, имали нужда отъ алкохолна отрова, затова и възбраната била вдигната за вилитѣ и по такъвъ начинъ се компрометирала наполовина хубавата инициатива. Но и пионеритѣ на трезвеността не се отчайватъ. Тѣ продължаватъ своята спасителна за самото население борба, пълна съ радостни прояви и трагични проявявания.

*

Прицелната точка на нашия излетъ, както казахъ, е И б ъ р ъ. Отъ Костенецъ къмъ него има две пѣтеки. Едната върви край рѣката, по която се отива и за Белмекенъ (Сонгурлучалъ) и Равничалъ. Ущелието на Костенската рѣка е едно отъ най-романтичнитѣ. Предъ неговитѣ врати бучи водопада. Две отвесни скали отъ стотина метра сж изправени една срещу друга, готови всѣки моментъ да се хванатъ за гушитѣ. Другата пѣтека поема налѣво по Черномѣхъ и държи все билото по лѣвия брѣгъ на рѣката дори до самия връхъ. И дветѣ пѣтеки сж еднакво интересни — всѣка по свой начинъ: едната ви поднася чара на планинската клисура, а другата — простора и свръхъ-човѣшкия погледъ отъ високо.

Ние тръгнахме по единъ другъ, много по-заобиколенъ пѣтъ, защото ни се искаше да минемъ презъ ония мѣстности, свързани съ тѣжнитѣ спомени на мѣстното население, които често пѣти сме слушали.

Преди завоюването на нашата страна отъ турцитѣ, надъ днескашното село Костенецъ имало здрава крепостъ, която безпокоила завоевателитѣ и тѣ решили да я унищожатъ. Предъ решителнитѣ нападения, населението се изтеглило изъ крепостта и презъ прикритата мѣстность Езерникъ хванало пѣтя за балкана, за да дири спасение въ неговитѣ бащински обятия. Когато седнали на една поляна да си отпочинатъ и похапнатъ, гарванитѣ почнали да се виятъ надъ сжщата поляна и съ своето отчаяно граване ужъ предизвели бѣжанцитѣ за дебнящата ги опасность: изплашеното население хукнало да бѣга, но скоро, въ близкия долъ, било застигнато и пленено.

Само царъ Иванъ Шишманъ и неговитѣ хора — добавя преданието — успѣли да се спасятъ и

презъ планинскитѣ клисури се добрали до Самоковъ.

Рѣчкѣта, въ която станало заплениването, и досега се нарича Пленщица, а поляната — Гарванова поляна.

Като разгледахме тѣзи интересни мѣста и отново изслушахме отъ приказливитѣ воловарчета сжщата страница отъ историята на тѣхното село, поехме пѣтя за изворитѣ на Крива рѣка. Намѣста попадахме на каменнитѣ настилки (калдарѣма) отъ стария турски, а може би и римски пѣтъ, който е свързвалъ Костенското поле съ Македония и Чепинскитѣ крепости презъ седловината на „Вълче поле“. Така се нарича широкото плато, отъ което набира своитѣ води споменатата Крива рѣка, наречена така поради безбройнитѣ си криволичения.

*

На много мѣста пѣтътъ ни бѣ затрупанъ съ снѣжни прѣспи или соспи, както ги наричатъ изъ този край. Преди 15 години една голѣма прѣспа (лавина) се срутила върху нашия пѣтъ и убила трима души работници, които заминавали за роднитѣ си мѣста въ Македония. Подобна опасностъ за насъ, обаче, не съществуваше и ние спокойно продължихме пѣтя си подъ стрѣмнитѣ поли на Сонгурлу-чалъ.

Когато излѣзохме на равното плато, погледѣтъ ни бѣ поразенъ не само отъ величието на забикалящитѣ ни върхове — великани, както Сонгурлу-чалъ, Равни-чалъ, Сиври-чалъ, Каменити-чалъ, Узунъ-тепе и тѣхнитѣ по-малки братя. На

югъ отъ насъ се издигаше въ небесата, покрита съ мъгли и снѣгове, величествената Пиринъ-планина. Въ този моментъ, тя бѣ едновременно и хубава и страшна. Примамвани отъ приказничната планина, ние неусѣтно прекосихме дългото и мочурливо плато, похапнахме на вододѣла между Марица и Места (старата турско-българска граница) и по началния потокъ на последната рѣка се спуснахме въ пастирското селище Софанъ, кждето преспахме въ дъсчената вила на горската стража. Доволни отъ хубавия приемъ и ободрителната почивка, рано сутринтъа поехме пакъ обратния пѣтъ къмъ планинскитѣ висини на Ибъръ. Софанъ е на 1550 метра надморска височина. Предстоеше ни, значи, едно изкачване само отъ 1100 метра до темето на нашия връхъ.

Минахме по лѣвия брѣгъ на планинския потокъ Даутица, дѣсенъ притокъ на Места, и преминахме седловината между чаловѣтъ Даутовъ и Мусановъ. Къмъ обѣдъ бѣхме при изворитѣ на Маричиния притокъ Голѣмъ Ибъръ. Много сполучливо тази висока планинска долина е наречена „Чалтика“, т. е. оризище, тѣй като тя напълно прилича на засѣяни съ оризъ ниви. Цѣлото плато е пълно съ размѣкнатъ снѣгъ. Затъвахме надъ колене и съ мжка минахме на дѣсния брѣгъ на Ибъръ. Тукъ за пръвъ пѣтъ видѣхъ, така наречения, „червенъ снѣгъ“. На голѣми петна снѣгътъ бѣ посипанъ съ ситенъ червенъ прахъ. Отдавна нашитѣ планинци приказватъ за „червиви“ и „червени“ снѣгове, като взематъ тази червена покривка за малки червейчета. Съ този въпросъ

Дуванджа. Пукнатината въ гората

фот. Г. Трайчевъ

се е занимавалъ и нашия историографъ К. Иречека, който предава само разказитѣ на планинцитѣ, но самъ нѣмалъ случай да види такъвъ снѣгъ. Презъ голѣмата си ботаническа екскурзия изъ Рила покойниятъ професоръ Ст. Георгиевъ сжщо така не можа да открие дългодирения *Protopoccus nivalis*, на който водорасълъ именно се дължи и червения цвѣтъ на снѣга, на който попаднахме и ние съвсемъ случайно. За всѣки случай и за премахване на всѣко съмнение и въ самитѣ насъ, че това е именно първопричинната на тѣзи легендарни снѣгове, запалихме спиртника и съ топла вода измихме едно отъ борканчетата ни, що пълнятъ всѣка туристическа раница, и го напълнихме съ този снѣгъ. Отъ изследванията, които направи нашиятъ проф. Ст. Петковъ стана не-

съмнено, че този е дългогодишният от ботаниците водорасъл, открит и от него преди година по снѣговетъ при Мусала и от друга група ботаници при Седемте езера. Нашият „червен снѣгъ“ бѣ третия отбелязанъ случай. Професоръ Петковъ го опредѣли като *Sphaerella nivalis*.

Отъ чалтишкото езеро до върха имаме само около единъ часъ път. Отъ вси страни и по всички направления лазѣха черни мъгли. При мъгли високата планина добива по-таинственъ и по-страховитъ видъ. Наклонитѣ ставатъ по-отвесни, а пропаститѣ по-дълбоки и страшни. Мѣста, презъ които лесно се преминава, ви се струватъ за недостъпни бездни, а опасанитѣ съ мъгли върхове — като действащи кратери.

*

Ибъръ е единъ отъ най-красивитѣ върхове. Височината му е порядъчна — 2666 метра надъ морското равнище. На изтокъ отъ самото му теме е откроена една бездна, а на двеста метра върху една терасовидна каменна платформа сж разположени две красиви планински езера. Макаръ и съвсемъ близки, едното бѣ сковано отъ ледове, съ небесно-синкавъ цвѣтъ, а другото бѣ съвсемъ размразено.

Колкото повече възлизахме нагоре, толкова повече мъглитѣ и студътъ се увеличаваха. Почнаха да прехвърчатъ малки ледени зрънца на суграцищата. Точно въ единъ часа следъ обѣдъ сме

на върха. Една голѣма снѣжна прѣспа виси надъ пропастьта. Презъ мъглитѣ тукъ-таме се откриватъ бюстоветѣ на рилскитѣ великани. Неусѣтно сивиятъ цвѣтъ преминава въ рѣздиво-бѣлъ и отведнажъ блеснатъ дълги снѣжни панделки или петна, които красятъ пролѣтната премѣна на голѣмата планина.

Само за единъ часъ време почувствувахме едно значително понижаване на температурата. Отъ 14 гр. при Чалтишкото езеро, измѣрени въ 12 ч., сега термометрътъ ни показваше само 4 гр. надъ нулата. Но въпрѣки пронизващия вѣтръ, прекарахме на самия връхъ повече отъ половинъ часъ и го напуснахме въ единъ моментъ, когато мъглитѣ станаха така гъсти, че почнахме мъчно да се виждаме единъ другъ.

Слѣзохме по красивия ридъ Топуклия, който се издига мощно надъ рѣкитѣ Ибъръ и Айрянъ-дере (така се нарича горното течение на Костенската или Стара-рѣка). При изворитѣ на Долнобанската Бистрица, високиятъ ридъ измѣня направлението си отъ северно въ североизточно и образува красивия лѣвъ скалистъ брѣгъ на Костенска рѣка — чукиѣ на Соколецъ.

Като преминахме дрѣзката чука „Сиврик-а-я“ — Остра-скала, Хаджийската ливада и Мандра-баши, възвихме на лѣво изъ Валозитѣ и късно вечерята стигнахме въ с. Долна-бана, което се готвѣше да празнува деня на двамата апостоли на славянската просвѣта.

П. Делирадевъ

ВЪ РАЗВАЛИНИТѢ НА ПРЕСЛАВЪ

Три сж главнитѣ центрове на прабългарската култура: Плиска, Мадара и Преславъ. Плиска, това е културата на езическитѣ българи, Мадара е може би религиозния центъръ и сжщевременно гробница на хановетѣ отъ Плиска. Преславъ, последната столица на първото бѣгарско царство е вече съ българската християнска култура. Въ Плиска преди години се разкопаха само два двора и една грамадна базилика, въ Мадара отъ четири години се откриватъ лѣтнитѣ жилища на царетѣ, откри се едно езическо капище, разчете се надписа около релефа, който представлява самиятъ царъ Крумъ (803—814 г.). Тази година сж почнати и разкриванията на останкитѣ отъ Преславъ.

Старата столица Преславъ е била разположена на югъ отъ сегашния Преславъ, до северното устие на Герловския проломъ на дѣсния брѣгъ на р. Голѣма Камчия. Вънкашната крепостъ е построена отъ дебели зидове и заема едно пространство отъ 3.5 кв. клм.

Отъ намѣренния надписъ презъ 1905 г. до гара Крумово — Преславъ (известния Чаталарски

надписъ) ние знаемъ точно кога е основанъ града. Това е 822 год., когато ханъ Омуртагъ, който като остава още да живѣе въ старата си столица Плиска, построява на р. Тича хубавъ дворецъ, украсилъ крепостъта съ четири колони и поставилъ на тѣхъ два медни лѣва. Въ сжщото време той построилъ и мостъ на рѣката, каменни основи отъ които и днесъ се виждатъ да стърчатъ въ водата. По-нататъкъ въ надписа се казва: Нека Богъ удостои княза да притиска съ ногата си императора (византийския) докато тече Тича и докато тя задържа многото бѣгарски противници и, като покорява враговетѣ си, въ радостъ и веселие да проживѣе сто години.

Причинитѣ за пренасянето на столицата сж могли да бждатъ преди всичко стратегически. Една силна крепостъ като Преславъ, поставена на важенъ проходъ, е могла да предпазва отъ неприятелски нахлувания, пъкъ е могла да държи въ покорностъ и неспокойнитѣ още славянски племена. Съ собственото си име Преславъ градътъ се споменава за първъ пътъ при Константинъ Порфирогенетъ по случай нападението на Бѣл-

гария от маджаритѣ въ 895 год.: като воюваха маджаритѣ съ Симеона съвършено го разбиха и дойдоха до града Преславъ, и като го прогониха, затвориша го въ Мундрага (вѣроятно Мадара). Маджаритѣ тогава не сж могли да превзематъ града, който изглежда вече да е билъ добре укрепенъ. Отъ други документи ние знаемъ, че Преславъ е билъ столица и на Бориса, бащата на Симеона, особено преди християнския периодъ на своето владичество. Редъ епизоди отъ живота на Бориса, на неговия братъ Доксъ, на братовия му синъ Тодоръ Доксовъ, на Симеона, на Иванъ Екзархъ, на епископъ Константинъ сж свързани съ Преславъ.

Съ положителност обаче трѣбва да се приеме, че при царь Симеонъ (893—927 г.) Преславъ е билъ официална столица на България; при него градътъ е билъ разхубавенъ съ нови дворци, църкви и манастири. Вътрешната крепостъ, 730×220 крачки, се е намирала тъкмо въ срѣдата на града. Тя е снабдена съ кржгли жглови кули. Въ тази малка крепостъ се намирали царскитѣ дворци, тамъ се намирало, споредъ писменитѣ сведения и българското съкровище (хазната). Съвременникътъ на царь Симеона, българскиятъ писателъ отъ онова време, Иванъ Екзархъ така пише за дворцитѣ и църквитѣ: „Когато нѣкой страненъ и беденъ селянинъ дойде отъ своя далеченъ край къмъ оградата на царския дворецъ и го види, чуди се, а когато пристѣпи до вратитѣ и влѣзе вътре и види отъ дветѣ страни издигнати сгради, украсени съ скжпи камъни и напшарено дърво, удивява се. Когато пъкъ влѣзе въ двореца и види високитѣ палати и църкви украсени извънъ богато съ камъкъ, дърво и багри, а извътре съ мряморъ и мѣдъ, сребро и злато, той незнае съ какво да ги сравни, и гледа смаянъ, като да си е изгубилъ умътъ, защото, бедниятъ въ своята земя не е виждалъ такива нѣща, а само сламени хижи“. На друго мѣсто Иванъ Екзархъ говори за великолепия образъ на царь Симеона, изписанъ на една отъ дворцовитѣ стени. За самиятъ пъкъ Симеонъ лѣтописецътъ казва: „Симеонъ седѣше облѣченъ въ дреха, обшита съ бисеръ, съ златна огърлица на шията, съ гривна на ржце, опасанъ съ пурпуренъ поясъ и съ увисналъ на бедрото му златенъ мечъ, а отъ дветѣ му страни седѣха боляритѣ въ златни огърлици, гривни и пояси“.

Преславъ продължилъ да се развива и да цвѣти и при царь Петра, който обогатилъ близката околностъ съ нови църкви и манастири, дето билъ по-късно и погребанъ.

Езичниците руси на Светослава презъ 969 година ограбватъ Преславъ, а каквото тѣ оставили отнесли византийскитѣ войници на Ивана Цимисхия презъ 972 год., когато той превзелъ града за да го освободи ужъ отъ руситѣ. Царското семейство, заедно съ младия царь Борисъ, било заведено въ Цариградъ. Въ последната година може да се счита, че Преславъ престава да бжде столица на България. Нѣколко години следъ това Борисъ избѣгалъ отъ пленъ, но при преминаването презъ българската граница, понеже билъ облѣченъ въ гръцки дрехи, не билъ познатъ отъ стражата и билъ убитъ.

Кжца въ Дуванджа, попаднала върху пукнатина

фот. Г. Трайчевъ

Следъ падането на България подъ византийската властъ Преславъ западналъ, а по-късно презъ турското владичество постепенно билъ забравенъ.

Едва билъ изминалъ половинъ вѣкъ отъ византийското завоевание когато северо-източна България става центъръ на опустошения и войни. Презъ 1000-та година завладѣватъ Преславъ полководитѣ на Василии II — Теодороканъ и протоспатора Никифоръ Ксифия. Презъ 1053 год., печенезитѣ, които грабятъ България, разбиватъ при Преславъ византийскитѣ полководци Михаилъ и Василия Монаха, презъ 1088 г. повторно почи- ватъ подъ Преславъ печенежки орди, а въ първата половина на XII вѣкъ отъ тукъ преминаватъ за Тракия и грабятъ куманитѣ.

Турското нашествие въ края на XIV вѣкъ турнало край на Преславъ, но кога точно и при какви обстоятелства е спрѣлъ животътъ въ старата столица, незнаемъ. По на северъ изникнало ново селище и камънитѣ отъ крепостта почнали да изчезватъ въ околността.

Презъ 1585 год. тукъ миналъ френскиятъ ученъ Яковъ Бонгариусъ, който пжтувалъ съ френски пратеници за Цариградъ. Той видѣлъ „Ески Стамбулъ“, както наричали града, само село и при него „кржгъ отъ стени отъ бѣли четвъртити камъни, почти цѣлъ и много пострадалъ“. Павелъ Джорджичъ отъ 1595 год. знае Prislavo като градъ до Шуменъ. Турскиятъ географъ Хаджи Калфа отъ XVII вѣкъ говори само за развалинитѣ на Преславъ. Особено ценно е описанието на Преславъ отъ българския католишки епископъ Петъръ Богданъ отъ Чипровци отъ 1640 год.: „Около 5 мили на югъ отъ Шуменъ има градъ много голѣмъ (*una città grandissima*), който по турски се нарича Ески Стамбулъ т. е. старъ Цариградъ; той билъ цѣлъ съграденъ отъ четвъртити бѣли камъни, но сега е въ развалини. На славянски езикъ се нарича Прѣславъ т. е. градъ много славенъ (*città gloriosissima*). Сега всѣки день го събарятъ турцитѣ и взиматъ тѣзи четвъртити камъни за градене на своитѣ кжщи. При него сега се намира село (*villa*), което било епископско, дето още и днесъ живѣе владика въ единъ манастиръ при това село. На много мѣста се виждатъ издѣлбани кирилски надписи, но по-неже сж развалени, не може да се разбере тѣхната смисълъ.

Презъ следния XVIII вѣкъ Преславъ билъ много запдналъ. Когато презъ 1767 г. Карстенъ Нибуръ на връщане отъ Арабия преминалъ отъ тука, намѣрилъ въ Преславъ само 120 християнски и 100 мусулуймански кжщи. Изъ развалинитѣ на стария градъ той помѣнава да е видѣлъ единъ голѣмъ кжсъ крепостна стена, докато пъкъ графъ Марсили, пжтувалъ преди Нибура дава рисунки на 5—6 значителни зидове отъ крепостта.

Съ Преславъ е тѣсно свързанъ и близкиятъ манастиръ въ мѣстността Патлейна — св. Пантелеймонъ, нареченъ така въ честь на св. Пантелеймона Изцелителъ, който помогналъ на стария вече Борисъ да се надигне отъ тежка болестъ. Този манастиръ изпиталъ всички радости и горчивини на близката столица. Той се слави че въ него сж идвали да почиватъ българскитѣ царе, тукъ сж писани слова противъ навѣдилитѣ се тогава еретици, тукъ работилъ св. Наумъ, епископъ Константинъ, ученикъ на св. Методи. Тукъ преживялъ като монахъ Борисъ, а тукъ се занимавалъ съ литературенъ трудъ и самъ царъ Симеонъ. Около манастирската църква, украсена съ тънко изработена цвѣтна керамика, сж открити и много гробници. Не е изключена възможността тукъ да е билъ погребанъ и самъ царъ Борисъ.

Въ Патлейна и Преславъ сж правени малки разкопки и по-рано, но тази година, въ връзка съ предстоящитѣ тържества по случай 1000-годишнината отъ смъртта на Симеона, разкопкитѣ сж захванати вече въ голѣмъ мащабъ отъ сдружението Българска старина. Копаетъ се въ центъра на града, дето се откриватъ пространни зали, обградени съ солидни дебели зидове отъ сжщия строежъ, както дворцитѣ въ Плиска. Но за жалость разрушенията и грабежитѣ сж били тукъ твърде голѣми, че нѣкжде сж запазени само мѣстата на основитѣ на зидовѣтѣ. И по тѣхъ срѣщаме сжщитѣ стари каменарски знаци, както въ Плиска, сжщитѣ солидни каменни настилки и водопроводи. Тукъ стърчатъ още части отъ дветѣ зелени мряморни колони, донесени далечъ нѣкжде отъ изтокъ. Може би това сж колонитѣ, за които казва Чаталарскиятъ надписъ, че сж поставени отъ Омуртагъ. Разкопкитѣ тукъ едва сега почватъ и никой не може да каже какво ни крие още земята.

По на югъ, до южния край на самата крепостъ е почната да се разкопава една великолепно старинна църква. Разкопана е само вънкашната частъ. Трѣбва да види човѣкъ самъ многобройнитѣ мряморни архитектурни фрагменти, разпръснати съ хиляди около развалинитѣ за да си представи великолепието и красотата на тази черква, изградена близо до рѣката, на високо мѣсто. По стениитѣ се виждатъ кръстчета съ неясни български надписи, а въ прѣстѣта сжщитѣ керамични фрагменти, както въ Патлейна съ старобългарски надписи. Като се напълно разкрие, ние ще имаме може би една отъ най-хубавитѣ църкви въ България, църкви, които нѣматъ равни на себе си по своя планъ и архитектура. Ние знаемъ, че монахътъ Тодоръ, синъ на Докса и братенецъ на Борисъ, преписва книга въ 907 година въ златната нова църква, построена отъ царъ Симеона, въ пролома на Тича т. е. до самия Преславъ. По всичкитѣ находки, които до сега сж открити тукъ, по малкитѣ инкрустирани мряморни фрагмента изглежда, какво може би това ще да е златната черква на Симеона. Като че всичко при този царъ изглежда да е едно: и дворци, и църкви, и облѣкло. На всѣкжде пурпуръ и злато. И наистина грандиозна и величествена ще да е изглеждала тази бѣла черква, гледана отъ къмъ Камчия, на зеления фонъ, издигната на височинка, подградена съ нѣколко подпорни стени и защитена съ малки кули.

Преславъ, Мадара и Плиска. Това сж тритѣ центрове, които ще дадатъ най-важнитѣ паметници за прабългарската култура. Трѣбва да се видятъ тѣзи три пункта за да се разбере силата и мощта на хановѣтѣ — езичници или християни отъ първото българско царство.

Ив. Велковъ

ИЗСЛЕДВАЧИТЪ НА БЪЛГАРИЯ

4.

ГЕОРГИ ЗЛАТАРСКИ

Единъ отъ първитѣ по заслуги и време български учени мъже, които записаха имената си въ безсмъртния списъкъ на изследвачитѣ на България, е Георги Златарски.

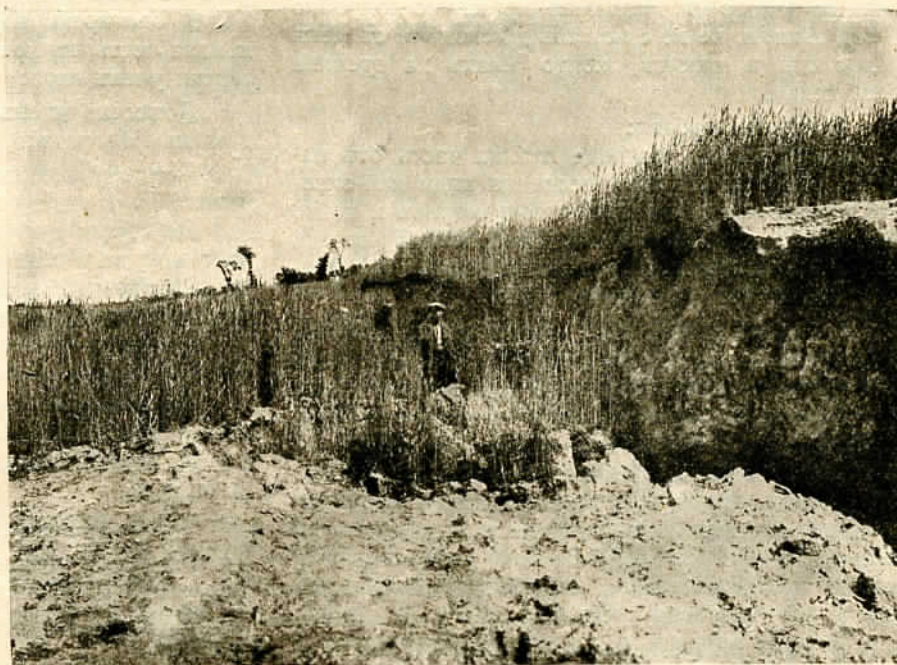
Георги Златарски е роденъ въ Търново на 25 януарий 1854 г. Първоначалното си образование е получилъ въ родния си градъ. Въ 1869 г. заминалъ за Цариградъ, където завършилъ 2, 3 и 4 класове на Султанския лицей. Гимназията и университета съ специалностъ геология завършилъ въ Загребъ. Отъ 1880 год. той се посвети на минното дѣло като държавенъ минералогъ-геологъ, а отъ 16 априль 1897 г. бива поканенъ за професоръ, която длъжностъ изпълнява до последния день на своя плодovitъ животъ.

Заслугитѣ на Златарски за геологията сж неограничени. Получилъ солидно образование и голѣма любовъ къмъ специалността си, той се върна въ България съ голѣми научни планове, които реализира въ много по-широкъ мащабъ. И щѣше да обогати младата българска геоложка литература съ много още ценни трудове, ако въроломната гостенка не бѣ дошла така рано и го грабна въ разцвѣта на умственитѣ му сили. Получилъ, покрай солидното си образование, солидна школовка, Златарски се прояви като изследвачъ отъ първа величина. Особено доволенъ е билъ той отъ съвмѣстнитѣ си научни екскурзии, които прави съ именития виенски геологъ Францъ Тоула, когато последния изследваше Стара-планина. Всестранно подготвенъ за сериозна самостоятелна работа, Златарски се впусна въ полето на геологическитѣ изследвания съ темпъ да догонва застоя на десети и столѣтия. Той бѣ навсѣкжде, където има непроучени терени, т. е. изъ цѣла България. За неговата голѣма заслуга за изследването на Рила току-що писахъ на друго мѣсто и искамъ да сподѣля и съ читателитѣ на „Български туристъ“.

*

Покрай множеството си приноси и крупното съчинение Геологията на България, Златарски ни

даде такъвъ и за Рила още въ началото на своето научно проявление въ своята дълга серия „Материали по геологията и минералогията на България“ печатана въ Периодическо списание, въ което всички наши учени на времето помѣстваха своитѣ трудове. Тѣзи си плодovити екскурзии Златарски прави съвмѣстно съ К. Иречекъ, еднакво трудолюбиви и увлечени отъ науката. Единиятъ изучаваше земната история,

Дуванджа. Пропаднала нива

фот. Г. Трайчевъ

а другиятъ културната история на обхожданитѣ мѣстности. Първиятъ обогатяваше нашата научна литература и дирѣше въ земнитѣ недра източници за прехрана на своя народъ, а другия, съ сжщото усърдие разкриваше миналото на сжщия народъ, описваше неговото настояще, като изтъкваше неговитѣ здрави расови черти и не скриваше придобититѣ му недостатѣци. Екскурзията изъ Рила двамата приятели направиха презъ септември 1893 г., като частъ отъ една дълга научна екскурзия изъ Югозападна България отъ 23 августъ до 21 септември с. г., обстойно използвана и описана и отъ двамата. И на много мѣста изъ своитѣ описания Иречекъ споменава съ особено уважение за своя ученъ другаръ. Още въ началото той пише:

„Мой другаръ по цѣлия този пжтъ бѣше милиятъ ми приятель, геолога на българското правителство

г. Георги Златарски отъ Търново, тъй че образувахме единъ видъ частна научна експедиция“.¹⁾

Възхитенъ е Иречекъ не само отъ познанията, но още и отъ неуморимостта и смѣлостта, които е проявявалъ Златарски въ своитѣ безспирни изследвания. Така на стр. 653 на своитѣ Пжтувания по България, Иречекъ описва възкачането на Златарски на Еленинъ връхъ, което завършва съ следнитѣ думи:

„На три и половина часа подиръ обѣдъ Златарски се върна въ мѣнастира съ разкъсани панталони и изподраскани рѣже, сжщо като Бартъ, който се спусналъ навѣрно по сжщия пжтъ“.

„Другарьтъ ми Иречекъ, казва пжкъ Златарски, остана смаянъ като ме видѣ окжсанъ, одрасканъ, даже и окървавенъ въ долната половина на тѣлото ми. Разказахъ му всичко подробно и той съжали, че не е можалъ да сподѣли съ менъ радоститѣ и мжжитѣ, които имахъ да премина този день“.

И веднага добавя:

„Който желае да разгледа голѣма часть отъ нашето Отечество, който желае да види най-високитѣ връхове на Балканския полуостровъ и който иска да се наслади отъ най-прекраснитѣ изгледи на България, нека побърза да се покачи отъ Рилския манастиръ на Еленинъ връхъ“.

Нашиятъ прозорливъ изследвачъ се докосва и до по-близкото геоложко минало на Рила. Подъ влиянието на Буе и по-сетнешната школа, обаче, той допуска, че презъ ледниковата епоха Рила е била лишена отъ глечери. По-късно, когато се направиха подробни изследвания върху ледниковитѣ следи по Рила, той корегира първото си схващане и призна заключенията на Цвинича, че такива ледници сж действително сжществували, защото той решително отблъскваше „българския инатъ“ като наученъ стимулъ.

Г. Златарски завеща на българската наука и своята подробна геоложка карта, чието издаване сжщо се привърши едва следъ смъртта му подъ редакцията на неговия другаръ проф. Д-ръ Г. Бончевъ. Като начало и съставена възъ основа повече на лични изучавания съ засѣчки отъ голѣмъ мащабъ тази карта е все пакъ единъ го-

лѣмъ активъ, колосалниятъ трудъ за която може би скжсиха днитѣ на нашия талантливъ геологъ, високо цененъ отъ всички специалисти.

Благодарение на своята солидна подготовка, вродена любовъ къмъ науката и твърда творческа воля, Г. Златарски прокара основнитѣ бразди въ българското минно дѣло и теоритическа геология. Заслугитѣ на Златарски бѣха рано оценени както въ България, така и въ чужбина.

Още като младъ чиновникъ Г. Златарски биде провъзгласенъ презъ 1881 г. за действителенъ членъ на Българското книжовно дружество (впоследствие Академия на наукитѣ). Скоро следъ това той привлича вниманието и на чуждитѣ учени корпорации, които го провъзгласяватъ за свой членъ. Младата българска наука и цѣлия български народъ сподѣляха съ него голѣмата честь, на която се радваше младиятъ български ученъ като:

Дописенъ членъ на сръбското учено дружество въ Бѣлградъ;

Дописенъ членъ на Геоложкото заведение въ Виена;

Действителенъ членъ на Природо-изпитателното д-во въ Москва;

Редовенъ членъ на Хърватското природоизпитателно д-во въ Загребъ;

Редовенъ членъ на Френското геоложко д-во въ Парижъ;

Действителенъ членъ на Белгийското геоложко д-во въ Брюкселъ;

Дописенъ членъ на Югославянската академия въ Загребъ;

Членъ на Унгарското геоложко д-во въ Пеща;

Дописенъ членъ на Сръбската академия на наукитѣ въ Бѣлградъ, и

Членъ на Сръбското геоложко дружество въ Бѣлградъ.

Голѣмиятъ български ученъ почина въ пълния разцвѣтъ на своитѣ умствени сили на 56 годишна възраст — на 9 августъ 1909 г. И колкото повече минаватъ годинитѣ следъ неговата преждевременна смъртъ, толкова повече се ценатъ и неговитѣ голѣми заслуги къмъ българската и общочовѣшката наука.

П. Д.

¹⁾ К. Иречекъ. Пжтувания по България, стр. 484.

ПРИРОДАТА

по Гьоте

Природа! Ние сме от нея заобиколени, обхванати — безсилни навън от нея да излѣземъ и безсилни по-дълбоко въ нея да влѣземъ. Безъ молби и безъ предупреждения тя ни взема въ кръга на своя танцъ и играе съ насъ силно, докато се изморимъ и паднемъ въ нейнитѣ обятия.

Тя създава винаги нови форми; каквото е сега, то не е било никога, каквото е било, нѣма да се върне — всичко е ново и пакъ винаги старо.

Ние живѣемъ съ нея и пакъ сме ѝ чужди. Тя говори непрекъснато съ насъ и никога не открива тайнитѣ си. Ние работимъ постоянно съ нея и пакъ нѣмаме никаква власт надъ нея.

Тя възлага всичко на личността, но личноститѣ ѝ сж безразлични. Тя строи постоянно, но постоянно и руши, и нейнитѣ творения сж недостъпни.

Тя е единствения художникъ. Всѣко нейно творение има свое собствено битие, всички нейни прояви сж най-изолирани и пакъ тѣ всички правятъ едно цѣло.

Тя играе една драма, но дали я сама вижда, ние не знаемъ, а играта е за насъ, които въ жгѣла стоимъ.

Тя е единъ вѣченъ животъ, развитие и движение. Тя се промѣня вѣчно и никога нѣма тя мигъ на спокойствие. Тя е мощна. Нейниятъ ходъ е измѣренъ, рѣдки сж изключенията ѝ, нейнитѣ закони сж непромѣними.

Постоянно тя мисли и чувства, но не като човѣка, а като природа. Тя има своя собствена любима мисль, която не може да разбере.

Всички хора сж въ нея, и тя е въ всички. Съ всички тя се забавлява и радва. Тя се занимава съ мнозина скрито, играе си съ тѣхъ, преди тѣ да го разбератъ.

Най-неприродното е природа, въ най-низшето има нѣщо отъ нейния гений. Който я всѣкжде не вижда, не вижда я никжде вѣрно.

Тя сама се люби и се наблюдава вѣчно, сама съ очи и сърдце. Тя се примирява, за да се наслаждава сама.

Тя се радва на илюзията, на измамата. Който наруши въ себе си тази илюзия, тя го наказва като строгъ тиранинъ. Който ѝ се довъри, тя го притиска като дете къмъ своето сърдце.

Нейнитѣ деца нѣматъ брой. Навсѣкжде тя е щедра, тя има любимци, за които много прахосва и много жертвува.

Тя разпрѣсва творенията си напредъ и не казва отъ кжде идатъ, на кжде отиватъ. Тѣ трѣбва само да вървятъ, тя познава пътя.

Тя има малко двигателни сили, но винаги мощни, винаги силни и разнообразни.

Нейната драма е винаги нова, защото и зрителитѣ ѝ сж винаги нови. Животътъ е нейното най-велико откритие, а смъртта — нейното изкуство, за да има вѣченъ животъ.

Тя покрива човѣка съ глупостъ, тя го направлява вѣчно къмъ свѣтлина. Тя го свързва съ земята, носи го и го хвърля пакъ върху нея.

Тя създава нуждитѣ, защото обича движението. Чудно е какъ всичко тя постига съ толкова малко. Всѣка нужда е благодеяние, бързо дава, скоро взема. Едно повече дадено, единъ новъ източникъ на желание.

Всѣки мигъ тя е на дългъ пътъ, всѣки мигъ тя е на целта.

Тя остава всичко само да се движи, само да се направлява. На всички дава своята радостъ, при всички намира своята утѣха.

Неизмѣнни сж нейнитѣ закони, а ние се примѣамъ съ тѣхъ и работимъ съ тѣхъ. Тя създава всичко, което дава, понеже то е нужно и необходимо. Тя се бави, понеже се желае, тя бърза за да избѣгне желанието.

Тя нѣма езикъ и слова, но създава езици и сърдца, чрезъ които чувства и говори.

Нейната корона е любовта. Само чрезъ любовта се достига до природата. Тя създава празноти въ живота и желае всичко да се поглъне. Всичко при нея е отдѣлено, всичко при нея едно съ друго се привлича. Съ една глѣтка отъ чашата на любовта, тя създава новъ животъ, животъ пъленъ съ трудъ и мжка.

Тя е всичко. Тя се награждава сама и сама се наказва. Радва се и мжчи се сама. Тя е груба и нѣжна, мила и страшна, безсилна и мощна. Всичко е винаги тукъ Миналото и бждещето тя не познава. Настоящото е нейната вѣчностъ. Тя е добродушна, Нищо не може да се откъсне отъ нейното тѣло, нищо не се взима насила, което доброволно тя не дава. Тя е хитра, но съ добро сърдце, а доброто е, че нейната хитростъ не се забелѣзва.

Тя е съвършенна и пакъ всѣкога непълна. Всѣко нѣщо има своята форма, тя се крие въ хиляди имена, вѣчно различна и вѣчно сжща.

Тя влиза въ мене, тя излиза отъ мене. Азъ ѝ се довърявамъ. Тя може съ мене да разполага. Тя не мрази своитѣ творения. Азъ говорихъ не за нея. Не, какво е истина, какво е лъжа, всичко тя каза. Всичко е нейнъ дългъ, всичко е нейна заслуга.

Отъ нѣмски: Ив. Б.

ПИРИНЪ — БАНСКО

Тамъ, кждето презъ вечерна доба слънцето озарява съ кървава свѣтлина отвеснитѣ канари на вѣчноснѣжния Сухдолъ и бърза да се закрие задъ тѣхъ, като задъ гигански порти; тамъ, кждето неговитѣ лъчи въ предсмъртна агония скачатъ отъ Кутела на Елъ-тепе и стигатъ чакъ до отсрещнитѣ жбери на Газей и Кралевъ-дворъ; тамъ, кждето тия върхове и други още най-голъми, между голѣмитѣ гиганти на Пирина, редятъ своитѣ глави, като перли на вѣнецъ; тамъ, кждето синитѣ езера подъ тѣхъ отразяватъ величието на великата планина и проточени въ рѣка Глазне шумятъ и пѣятъ ведно съ гори и долове мила за душата пѣсенъ, — тамъ е планинския градецъ Банско.

Поникнало въ сърцето на Пиринъ, само рожба на Пирина, — Банско представлява най-важниятъ изходенъ пунктъ въ Разложкия край за излети къмъ величествената планина, единствена по своята дивна и специфична хубостъ въ нашата родина. Пиринъ е станалъ прицелна точка не само на българскитѣ, но и на чуждестраннитѣ туристи. Надъ Банско се издигатъ най-високитѣ върхове: Елъ-тепе (2920 м.), Кутело (2910 м.), Сухдолъ (2820 м.), Бъндерешки чукаръ (2750 м.), Тодоринъ връхъ (2755 м.), Мангъръ-тепе (2860 м.), Моминъ-дворъ (2660 м.), Газей и др. Тия върхове — съ форми една отъ друга по-чудновати — надничатъ отъ вѣкове надъ Банско и съставятъ най-красивитѣ перли на неговия югозападенъ хоризонтъ. Все въ района на Банско се намиратъ и най-дивнитѣ панорами на планината. Тука сж и самодивскитѣ градини на еделвайса, тукъ сж и пиринскитѣ езера, съ кристалнитѣ и бистри води. При едно отъ тия езера — Василякото — има лодка на разположение на излетниците, които могатъ въ всѣко време да си правятъ разходкитѣ по гладката му повърхностъ.

Нищо по-чаровно отъ тия разходки при лунна свѣтлина или ясна звездна нощъ: надъ езерото се блѣлятъ прѣспи и шуртящи поточета, проточени между остритѣ жбери; подъ него се тъмнеятъ мурави гори; а горе високо въ небето трептятъ незнайни свѣтове.

Тука сж дветѣ прочути долини Бъндерица и Демяница, презъ които се сливатъ водитѣ на р. Глазне и презъ които е най-късиятъ пжтъ за долината на Струма. Въ Бъндерица, между Тодоринъ връхъ и Елъ-тепе, е едноименната хижа, добре обзаведена, въ която намиратъ подслонъ всички туристи, които посещаватъ тоя дѣлъ на планината. А презъ Демяница се отива въ най-красивитѣ циркуси: Василякъ, Валевица, Белемето, Папазъ-гьолъ и др.

Самото Банско е разположено въ изхода на тия две долини. Сжщевременно то е възела на пжтищата, водещи отъ Неврокопъ за гара Симитли—София, Бѣлво и Лжджене. Потънало въ овощни градини и заобиколено отъ богата разителностъ, то е и най-хубавиятъ планински курортъ въ тоя край.

Свързано неразривно съ планината, Банско крие въ историята си свѣтли страници изъ нашето минало. То е било отдавна още бунтовнишкото чадло, пазителя на народния духъ, непристъпната народна крепостъ. Самиятъ фактъ, че въ Банско не е могло да стане никога никакво потурчване, докато въ другитѣ селища то е станало кжде повече, кжде по-малко — говори много.

Неговата стара черква, градена близо преди единъ вѣкъ, по размѣри, по живописъ, по величавостъ съперничи съ първитѣ стари памятници отъ тоя родъ въ цѣлото ни отечество. И, понеже за нивото на народния духъ, за културния подемъ въ по-далечното минало може да се сжди преди всичко по черквата, то Банско въ това отношение има своето завидно мѣсто. Неговитѣ стари къщи-крепости съ своитѣ подземия и тайни проходи сж били страшилище за народния врагъ и спокоенъ подслонъ за героя-революционеръ.

Който иска да види легендарния Пиринъ и да се поклони на приоблачнитѣ му жбери, той трѣбва да мине презъ Банско — столицата на прочутото седемдневно Разложко царство презъ 1878 год.

Банско и Пиринъ сж свързани помежду си така, както София и Витоша: неможешъ да говоришъ за едното и да не мислишъ другото.

К. И.

КНИЖНИНА

Рила. Павелъ Делирадевъ: Популяренъ очеркъ II частъ, отъ първи томъ. Стр. 81—160. Съ 10 образи въ текста и 2 таблици-приложения. София 1928. Цена 25 л.

Съ безпримѣрна твърдостъ и постоянство, изследвачътъ на нашитѣ планини, П. Делирадевъ, не закъснѣ да издаде втората частъ отъ първия томъ, на излъзлата преди нѣколко месеца първа частъ отъ Рила. Тази втора частъ за лишенъ пжтъ показва, че авторътъ, съ присжщата само нему енергия и способности, можа да обобщи всичко това, което до сега бѣше писано за

нашата планина, отъ най-старо време и до днесъ. Д. се базира не само върху изучаванията на отдѣлни специалисти, но съпоставени и неговитѣ изследвания — даватъ една завършена работа, която единъ пжтъ за винаги установява истината върху нѣкои спорни до сега въпроси.

Делирадевъ, следъ като разглежда съ нѣколко общи думи изследванията и изследвачитѣ на Рила се спира по-обстойно върху геологическитѣ изучавания на планината отъ първия изследвачъ Ами Бое и следъ

него Викеснелъ, Хохцетеръ, Тоула, Златарски и свързва съ съвременнитъ наши геолози Г. Бончевъ, Н. Пушкаръ и др.

За географскитъ проучвания, които започватъ вече много отрано, авторътъ така умело асимилира всичко писано до сега за Рила, че ни поднася една материя колкото интересна, толкова и увлекателна. Тукъ се изброяватъ всички чужди и наши географи, изследвачи и пътешественици, занимавали се съ Рила; — между тяхъ ще споменемъ Бартъ, К. Иречекъ, В. Кжичевъ, Цвинчъ и Иширковъ.

Най-после въ последнитъ две глави се засѣгатъ биологическитъ изследвания — животинския и разсти-

теленъ миръ на нашата най-висока и интересна планина. Между ученитъ, които специално сж се занимавали съ животнитъ и главно разстенията въ Рила, ще споменемъ Фривалдски, Гризебахъ, Панчичъ, Веляновски и най-после българския ботаникъ Ст. Георгиевъ.

Не е тукъ мѣстото да препорѣчваме втората частъ отъ Рила, като се има предвидъ, че първитъ две книги за Витоша и Осогово и първата частъ отъ Рила, намѣриха такъвъ приемъ между читателитъ, какъвто малко други книги. Този който има първата частъ, безспорно той ще си набави и втората, а който нѣма и дветъ, като българинъ той е длъженъ да си ги набави, за да докаже, че и той обича своята родина.

ВЕСТИ И БЕЛЕЖКИ

Циклонътъ въ Стара-Загора. Пишатъ ни отъ Стара-Загора: Следъ голѣмитъ нещастия, нанесени на тригълника — Чирпанъ, Борисовградъ и Пловдивъ, вследствие на земетръситъ (съ най-голѣми трусове на 14 и 18 априлъ), на 1 май, т. г., 4 ч. сл. обѣдъ ние бѣхме свидетели на страшенъ и всеразрушающъ циклонъ.

Като предвестникъ барометърътъ показваше буря. Времето бѣ неспокойно и много често се мѣнеше, ту дъждъ, ту слънце. Голѣми гръмотевици пълнѣха въздуха и раздираха свилата се надъ земята черна завеса. Птички и животни, всички се изпокриха, а човѣкъ очакваше въ известностъ и тръпнѣше отъ нечуванитъ до сега силни гръмотевици и особенъ миризъ на въздуха.

Въ 4 ч. безъ 5 мин. сл. обѣдъ почна да вали силенъ едъръ и разрѣденъ градъ, а следъ него се извише въ небето червенъ пламененъ конусъ. Първото впечатление, което получава отъ далечъ човѣкъ е, че има голѣмъ пожаръ, раздуханъ отъ необяснима стихия. Но ужасното бучение и хвърчащитъ изъ въздуха: дървета, дъски, камъни, черги и пр. даваха да се разбере, че не е обикновенъ пожаръ. Писъцитъ, които идваха отъ мѣстото на циклона показваха, че тамъ става нѣщо ужасно. И наистина, полѣмиятъ въздушенъ ко-

нусъ съ движение отъ дѣсно на лѣво идваше настѣпателно презъ срѣдъ града. Той се появи отъ юго-западната частъ на града отъ нивитъ между артилерийскитъ казарми и гробищата и вървѣ съ посока северозточна, като свърши въ бахчитъ при рѣка Белечка. Неговата основа е кръгъ, съ диаметъръ 100 метра, а височината на конуса достига до 150 метра. Надъ основния конусъ, съ противоположно движение се образува по-малкъ конусъ-антиклонъ, чийто връхъ се допира до първия. И цялата тази стихия оживѣна, лишаща съ невъобразимъ шумъ, върви настѣпателно напредъ и руши всичко на пътя си: бараки хвърчатъ изъ въздуха, здания се събарятъ, покриви се отниматъ, дървета-тополи, орѣхи, липи, кипариси и пр. се изкубватъ като зеленъ лукъ, а отъ горе вали смъртоносенъ дъждъ отъ камъни, керемиди, дървета и пр. Човѣкъ както и всичко живо, оплашено, надава писъци и гледантинктивно нѣкъде да се подслони.

Неописуемата стихия продължи до 4 ч. и 5 мин. Силно скрепенитъ конуси полеха лека се отдѣлиха и образуваха обща тъмна маса съ ореолъ отъ бѣли облаци, която скоро се разнесе. Слънцето блѣсна и залѣ природата съ съживителна топлина, като че ли нищо не е ставало.

ДРУЖЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ

Дружествениятъ съборъ по желанието на другаритъ отъ Кюстендилъ и поради природнитъ бедствия въ Южна България се отлага за 12 юлий — Петровъ-денъ.

Клонови настоятелства

Червенъ брѣгъ. — Председателъ — С. Станчевъ, под-председателъ — Т. Танковъ, секретаръ — Т. Тошковъ, касиеръ — Ар. Панайотовъ, домакинъ — Ив. Младеновъ, съветници: Ат. Гочевъ. — Контролна комисия: Г. Зановъ, П. Райновъ, П. Кутевъ. — Адресъ: Сава Станчевъ.

Видинъ. — Председателъ — Д-ръ Б. Бончевъ, под-председателъ — К. Ненчевъ, секретаръ — С. Костовъ, касиеръ — Е. Нешевъ, съветници: Г. Арнаудова, С. Георгиевъ. — Контролна комисия: Д-ръ Ив. Куюмджиевъ, Г. Живковъ, Др. Минковъ. — Адресъ: Е. Нешевъ, читалище „Цвѣтъ“.

Сливенъ. — Председателъ — В. Славовъ, под-председателъ — Ст. Михайловъ, секр.-касиеръ — Н. Коларовъ, съветници: Г. Стефановъ, Вес. Маргенова. — Адресъ: Н. Коларовъ, Българска Банка.

Преславъ. — Председателъ — Д-ръ Б. Бъчваровъ, подпредседателъ — Вл. Марковъ, секретаръ — К. Ивановъ, касиеръ — Ив. Гочевъ, домакинъ — Ив. Манчевъ,

съветници: Р. Калевъ, Роза Панайотова, Динка Герова. — Контролна комисия: Хр. Тодоровъ, Андрей Вълковъ, Петранка Савова. — Адресъ: К. Ивановъ.

Сливенъ. — Председателъ — В. Славовъ, под-председателъ — Ст. Махайловъ, секретаръ — Н. Коларовъ, домакинъ — Г. Стефановъ, съветници: Веса Марченова. — Контролна комисия: П. Хавезовъ, В. Келеведжиевъ, Цв. Бончева. — Адресъ: Н. Коларовъ Българска Банка.

Свищовъ. — Председателъ — Юр. В. Николовъ, подпредседателъ — Генчо П. Димитровъ, секр. домакинъ — Георги Ст. Тинковъ, касиеръ — П. Г. Врджалиевъ, съветници: Коста Юр. Ковачевъ, Катя Лазарова, П. Вл. Христакевъ. — Контролна комисия: Мара Сарафова, Ат. Юр. Чолаковъ, Н. Т. Пенчевъ. — Адресъ: Георги Ст. Тинковъ, ул. Антимска 9.

Пордимъ. — Председателъ — Ас. Божиновъ, под-председателъ — П. Панчевъ, секр. — Ив. Василевъ, касиеръ — Т. Тодоролъ, домакинъ — Д. Цвѣтановъ. — Контролна комисия: Н. Ив. Пжчевъ, Хр. Стайковски, Радославъ Симеоновъ.

Шуменъ. — Председателъ — Ил. Силвестриевъ, подпредседателъ — В. Хлѣбаровъ, секр. — Б. Търговски, касиеръ — К. Аврамовъ, домакинъ — К. Кжичевъ, съветници: София Попова, Хр. Симеоновъ, Руси Русевъ.

Контролна комисия: Стоянъ Дойновъ, К. Богутински, Ч. Бабачевъ. — Адресъ: Б. Търговски

Дупница. — Председателъ — Д-ръ Ив. Лабутовъ, подпредседателъ — Асѣнтъ Меджидиевъ, секретаръ — В. Тодоровъ, касиеръ — Д. Високалийски, домакинъ — К. Джермански, съветници: Г. Богдановъ, Н. Дикански, Сл. Лалевъ. — Контролна комисия: К. Муцковъ, Б. Икономовъ, Г. Николовъ.

Нова Загора. — Председателъ — К. Чейковъ, подпредседателъ — Д-ръ Н. Станчевъ, секретаръ — Ас. Боневъ, касиеръ — Еню Богдановъ, домакинъ — Андрея Хамамджиевъ. — Контролна комисия: Ив. Оризарски, В. Симановъ, Коста Христовъ. — Адресъ: Ас. П. Боневъ, Инженерството.

Червенъ брѣгъ. — Председателъ — Сава Станчевъ, подпредседателъ — Ан. Денковъ, секретаръ — Пенчо Кутевъ, касиеръ — Георги Зановъ, домакинъ — Георги Спасовъ, съветници: П. Панайотовъ. — Контролна комисия: Г. Петровъ, Ст. Златевъ, Дино Даскаловъ. — Адресъ: Танко К. Тошковъ.

Кюстендилъ. — Председателъ — М. Киселички, подпредседателъ — Ст. Чехларовъ, секретаръ — Г. Михайловъ, касиеръ — Л. Вжжаровъ, съветници: Йор. Захариевъ, Д. Заховъ, Д. Петровъ. — Контролна комисия: Вл. Казанджиевъ, Кр. Коцевъ, К. Григоровъ. — Адресъ: Ст. Чехларовъ, търговецъ.

Бургасъ. — Председателъ — Георги М. Ковачевъ, подпредседателъ — М. Ст. Милевъ, секр. касиеръ — Георги Долапчиевъ, домакинъ — Ст. Минчевъ, съветникъ: Ст. Шатровъ. — Контролна комисия: К. Матразовъ, Б. Илиевъ, Ас. Гюлмезовъ. — Адресъ: Г. М. Ковачевъ ул. Весела 6.

Чирпанъ. — Председателъ — Ив. Златковъ, подпредседателъ — Як. Тодоровъ, секретаръ — П. Бояджиевъ, касиеръ — Ефтимъ Халачевъ, домакинъ — Димитрина Тодорова, съветници: Ст. Петруновъ, П. Пѣевъ. — Контролна комисия: Хр. Георгиевъ, П. Аврамовъ, Веселина Григорова.

Видинъ. — Председателъ — Д-ръ Б. Бончевъ, подпредседателъ — Кр. Ненчевъ, секретаръ — Сашо Костовъ, касиеръ — Енчо Нешевъ, съветници: Стоянъ Георгиевъ, Арнаудова. — Контролна комисия: Д-ръ Иванъ Куюмджиевъ, Георги Живковъ, Драганъ Минковъ. — Адресъ: Енчо Нешевъ, Читалище Цвѣтъ.

Плѣвнѣ. — Председателъ — П. Караивановъ, подпредседателъ — Хр. Лапдаловъ, секретаръ — Парашкевъ Тончевъ, касиеръ — Петко Топуровъ, домакинъ — Д. Тошковъ, съветници: Илия Бърларовъ, Маринъ Пановъ, Ангелъ Ангеловъ. — Контролна комисия: Д. Каракашевъ, П. Пенковъ, Пенка Николова.

Карлово. — Председателъ — Ив. Ил. Златаревъ, подпредседателъ — Георги Н. Камзамаловъ, секретаръ — Ив. Енкинъ, касиеръ — В. Чардаклиевъ, домакинъ — Ат. Спасовъ, съветникъ — Хр. Г. Дочевъ. — Контролна комисия: П. Пинчиковъ, Дечо Коларовъ, Г. Брагановъ.

Казанлъкъ. — Председателъ — Вл. Бакаловъ, подпредседателъ — Маленъ Маленовъ, секретаръ — Маналъ Черневъ, касиеръ — Анка Димитрова, домакинъ — Ем. Маноиловъ, съветници: Стоянъ Папазовъ, Лула Бакалова. — Контролна комисия: Ионко Илиевъ, Ив. Ивановъ, Еню Бончевъ.

Кооперацията и туристите.

Идеята за основаване на Българска Туристическа Кооперация не е нова. Тя датира отъ деня, когато живота влѣзна въ своя нормаленъ пѣтъ и нормализира дейността на туристическите организации.

Нуждата отъ екиперовка на множеството създаде туристически организации, и общо силния подемъ на

туристическото движение главно въ София, наложи на Централниятъ управленни на сѣществующитѣ две туристически организации — Б. Т. Д. и Ю. Т. С. да се занимають по тоя толкова жизненъ въпросъ. Редовно отъ 1920 год. насамъ ние виждаме да е предметъ на разискване въ туристическите конгреси.

Като едно начало може да се смѣта образуванетоъ презъ 1920 година представителство въ София на Ю. Т. С. Между другото свое предназначение, представителството имаше и това, да доставлява известни материяли нуждни за туриста. Но тия материяли най-често се намираха на нашия пазаръ въ София, бракувани отъ военните части, и що-годе можеха да задоволятъ нуждитѣ на първобитния български туристъ — но безъ капризи.

Идеята назрѣла въ срѣдитѣ на туристите доби своего разрѣшение презъ 1924 година, когато група членове на Б. Т. Д. и Ю. Т. С. поставиха началото на Българската Туристическа Кооперация. Устава, приетъ въ нѣколко събрания на учредителитѣ, биде приетъ окончателно въ общото събрание на кооперацията на 18 октомврий 1924 година.

Баланса отъ живота презъ първата година, на кооперацията даде резултати, които окуражиха хората около нея и даде на дѣлото още по-голямъ тласкъ.

Съ влизането на кооперацията като членъ на Българската Централна Кооперативна Банка — и се даде една по силна финансова мощъ, за да може да развие една по-голяма дейность и оправдае предназначението си на институтъ, които да може да се бори съ изникналитѣ, благодарение на развиващия се спортъ, многобройни частни спортни магазини, които притежавайки голѣми капитали и по-широка частна инициатива конкурираха по цени, изборъ и качество.

Подкрепата указвана съ течение на времето отъ създателитѣ туристи закрепи сѣществуването на кооперацията.

Ето вече пета година тя крепне, работи за да задоволи нуждитѣ на едно движение изникнало толкова безъ шумъ, колкото и дѣлото на туристите, останали още чужди въ своята мощъ на обществото.

Българската Туристическа Кооперация е дѣло на сжщитѣ хора. То говори за онова чувство на туриста за другарство и работа безъ шумъ, създадено срѣтъ природата и пренесено въ общественния животъ, за да бждатъ все пакъ полезни единъ за другъ.

Състоялото се на 26 мартъ т. г. годишно общо събрание е намѣрило проявената презъ изтеклата година дейность за задоволителна и е освободило отъ отговорность управителния и контролния съвети. Произведенъ е билъ изборъ за 2 членове на управ. съветъ, на мѣстото на излѣзлитѣ по жребие, както и за контроленъ съветъ. Новиятъ управителенъ съветъ се е конституиралъ съ председателъ Д-ръ П. Козаровъ, подпредседателъ Д-ръ Ник. Караивановъ, секретаръ П. Младеновъ и членове: Ив. Т. Миневъ, М. Кузовъ, П. Павловъ и Ст. П. Георгиевъ. Контролниятъ съветъ се състои отъ П. Хаджиевъ, Ц. Грънчаровъ и Ив. Ламбовъ.

Кооперацията доставя на умерени цени всички туристически принадлежности. За провинцията се изпраша и съ наложенъ платежъ. Ценоразписи се пращатъ при поискване отъ Българската Туристическа Кооперация, София, ул. Солунъ 25.

Да дадемъ подкрепата на това закрепнало вече начало на солидарность, идеализъмъ и самопомощъ.

СЪДЪРЖАНИЕ. — К. Кировъ, Последнитѣ земетресения въ южна България; П. Делирадевъ, Изъ източна Рила; Ив. Велковъ, Въ развалинитѣ на Преславъ; П. Д., Изследвачитѣ на България — Георги Златарски; Гюте, Природата; Пиринъ — Банско. Циклонътъ въ Стара Загора. Книжнина. Туристическата кооперация. Дружественъ животъ. Снимки отъ земетръснитѣ области на Г. Трайчевъ.